

Q.P. Code: 00003619**[Time:3 Hours]****[Marks:100]**

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.
 3. Students answering in the regional language should refer in case of doubt to the main text of the paper in English.

Q.1 (A) **Select the most appropriate answer from the options given below (Any Ten)** (10)

- 1) Management is _____ in nature.
(Dynamic, Stable, Standing, Flat)
- 2) _____ function of management involves integrating all the activities of an organization.
(Transfer, Training, Coordinating, Budgeting)
- 3) _____ is a father of scientific management.
(Henry Fayol, F.W. Taylor, George Terry, S.T. Johnson)
- 4) _____ is the process of setting goals and establishing methods or paths reaching them.
(Direction, Planning, Procurement, Controlling)
- 5) MBO stands for Management by _____.
(Objective, Over, Oath, Only)
- 6) _____ theory helps to solve the problem of waiting line.
(Queuing, Dormant, Price, Demand)
- 7) _____ is the simplest & oldest form of organization.
(Line Organization, Turnaround, Matrix, Virtual)
- 8) Finance, Production, Marketing etc. is the example of departmentation by _____.
(Process, Product, Function, Time)
- 9) _____ refers to the number of subordinates that can be supervised or managed effectively by the superior.
(Span of Control, Communication, Connection, Stability)
- 10) _____ is the non-monetary motivational factor.
(Bonus, Salary, Incentives, Job Security)
- 11) _____ is the barrier for effective communication.
(Attention, Interest, Understanding, Technical Terms)
- 12) _____ involves identifying deviations (if any) and taking remedial actions.
(Coordination, Selection, Transfer, Controlling)

Q.1 B) **State whether the following statements are true or false: (Any Ten)** (10)

- 1) Effective management results into over-stocking the resources.
- 2) Reporting is not a function of management.
- 3) Human skill is not required by a manager.
- 4) Planning is a single time activity.
- 5) A schedule is a timetable of work.
- 6) MIS is one of the Principles of Management
- 7) Informal organizations are self-inspired.
- 8) Departmentation creates the co-ordination and control difficulties.
- 9) For routine work span of management can be higher.
- 10) Leaders do not influence to the subordinates to take actions.
- 11) Situational leaders are very professional.
- 12) 'Returns on Investment' is one of the techniques of controlling.

Q.P. Code: 00003619

- Q.2 **Answer ANY TWO of the following** (15)
- a) Briefly discuss the functions of management.
 - b) Write a note on Elton Mayo's Hawthorne experiments.
 - c) Discuss the Significance of Indian Ethos to Management.
- Q.3 **Answer ANY TWO of the following** (15)
- a) Bring out the importance of coordination.
 - b) Elaborate the process involved in MBO.
 - c) Describe the different techniques of decision making.
- Q.4 **Answer ANY TWO of the following** (15)
- a) Write a note on Line organization.
 - b) Explain the factors influencing span of management.
 - c) Distinguish between centralization and decentralization.
- Q.5 **Answer ANY TWO of the following** (15)
- a) Discuss the importance of Communication.
 - b) What are the different styles of leadership?
 - c) Highlight the steps involved in controlling.
- Q.6 **Write short notes on ANY FOUR of the following:** (20)
- a) Principles of Management by Henry Fayol.
 - b) Managerial Skills
 - c) Coordination
 - d) Tall and Flat organization
 - e) Qualities of a good leader
 - f) Delegation of Authority

Q.P. Code: 00003619

[वेळ: ३ तास]

[गुण: १००]

कृपया तुम्हाला योग्य प्रश्नपत्रिका मिळाली आहे का ते तपासा.

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवतात.

३. प्रादेशिक भाषेत उत्तर देणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी शंका असल्यास पेपरच्या मुख्य मजकुराचा इंग्रजीमध्ये संदर्भ द्यावा.

- प्र.१ अ) खालील दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य तो पर्याय निवडा. (कोणतेही १०) (१०)
- १) व्यवस्थापन हे _____ स्वरूप आहे.
(गतिमान, स्थिर, स्थायी, सपाट)
 - २) व्यवस्थापनाच्या _____ कार्यामध्ये संस्थेच्या सर्व क्रियाकलापांना एकत्रित केले जाते.
(हस्तांतरण, प्रशिक्षण, समन्वय, बजेटिंग)
 - ३) _____ हे वैज्ञानिक व्यवस्थापनाचे जनक आहेत.
(हेन्री फेओल, एफ.डब्ल्यू. टेलर, जॉर्ज टेरी, एस.टी. जॉन्सन)
 - ४) _____ ही ध्येये निश्चित करण्याची आणि त्यांच्यापर्यंत पोहोचण्याच्या पद्धती किंवा मार्ग स्थापित करण्याची प्रक्रिया आहे.
(दिशा, नियोजन, खरेदी, नियंत्रण)
 - ५) MBO म्हणजे मॅनेजमेंट बाय _____.
(ऑब्जेक्टिव्ह, ओव्हर, ओथ, ओन्ली)
 - ६) _____ सिद्धांत रांगेची समस्या सोडविण्यास मदत करतो.
(क्युईंग, सुप्त, किंमत, मागणी)
 - ७) _____ हा संघटनाचा सर्वात सोपा आणि जुना प्रकार आहे.
(लाइन संघटन, टर्नअराउंड, मॅट्रिक्स, व्हर्च्युअल)
 - ८) वित्त, उत्पादन, विपणन इत्यादी _____ द्वारे विभागणीचे उदाहरण आहे.
(प्रक्रिया, उत्पादन, कार्य, वेळ)
 - ९) _____ हे एखादा अधिकारी त्याच्या नियंत्रणाखाली असलेल्या किती कामगारांची देखरेख किंवा त्यांना प्रभावीपणे व्यवस्थापित करतो ह्याचा संदर्भ देते.
(व्यवस्थापन कक्ष, संप्रेषण, अनुबंध, स्थिरता)
 - १०) _____ हे अर्थीकेतर प्रेरणा घटक आहे.
(बोनस, पगार, इनसेंटीव्ह, नोकरी सुरक्षा)
 - ११) प्रभावी संवादासाठी _____ हा अडथळा असतो.
(लक्ष, स्वारस्य, समजून घेणे, तांत्रिक अटी)
 - १२) _____ मध्ये विचलन (असल्यास) ओळखणे आणि उपचारात्मक कृती करणे समाविष्ट होते.
(समन्वय, निवड, हस्तांतरण, नियंत्रण)

Q.P. Code: 00003619

- प्र.१ ब) खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते सांगा. (कोणतेही १०) (१०)
- १) प्रभावी व्यवस्थापनामुळे संसाधनांचा जास्त साठा होतो.
 - २) अहवाल देणे हे व्यवस्थापनाचे कार्य नाही.
 - ३) व्यवस्थापकाला मानवी कौशल्याची आवश्यकता नसते.
 - ४) नियोजन ही एक वेळची क्रिया आहे.
 - ५) शेड्युलिंग म्हणजे कामाचे वेळापत्रक आहे.
 - ६) MIS हे व्यवस्थापनाच्या तत्वांपैकी एक आहे.
 - ७) अनौपचारिक संस्था स्वयंप्रेरित असतात.
 - ८) विभागीकरण हे समन्वय आणि नियंत्रणासाठी अडचणी निर्माण करतात.
 - ९) नियमित कामासाठी व्यवस्थापन कक्षा जास्त असू शकते.
 - १०) नेतृत्व हे कृती करण्यासाठी आपल्या हाताखालील कामगारांवर प्रभाव टाकत नाहीत.
 - ११) परिस्थितीजन्य नेतृत्व उच्च व्यावसायिक असतात.
 - १२) 'गुंतवणुकीवर परतावा' हे नियंत्रित करण्याच्या तंत्रांपैकी एक आहे.
- प्र.२ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (१५)
- अ) व्यवस्थापनाच्या कार्याची थोडक्यात चर्चा करा.
 - ब) एल्टन मेयोच्या हॉथॉर्न प्रयोगांवर एक टीप लिहा.
 - क) व्यवस्थापनासाठी भारतीय नीतिशास्त्राचे महत्त्व चर्चा करा.
- प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा (१५)
- अ) समन्वयाचे महत्त्व पटवून द्या.
 - ब) MBO मध्ये गुंतलेली प्रक्रिया विस्तृत करा.
 - क) निर्णय घेण्याच्या विविध तंत्रांचे वर्णन करा.
- प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (१५)
- अ) लाइन संस्थेवर एक टीप लिहा.
 - ब) व्यवस्थापन कक्षेवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
 - क) केंद्रीकरण आणि विकेंद्रीकरण यातील फरक ओळखा.
- प्र.५ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा: (१५)
- अ) संप्रेषणाचे महत्त्व सांगा.
 - ब) नेतृत्वाच्या विविध शैली काय आहेत?
 - क) नियंत्रणात गुंतलेल्या पायऱ्या अधोरेखित करा.
- प्र.६ खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांवर टीप लिहा: (२०)
- अ) हेन्री फेओल द्वारे व्यवस्थापनाची तत्वे.
 - ब) समन्वय
 - क) चांगल्या नेतृत्वाचे गुण
 - ड) व्यवस्थापकीय कौशल्ये
 - फ) उंच आणि सपाट संघटना
 - ई) अधिकार प्रदान
